

ARCHIV NÁRODNÍ GALERIE V PRAZE

JOSEF VOJTĚCH HELLICH **(* 1807 - † 1880)**

Inventář osobního fondu

Časové rozmezí: 1819–1880 (1965)

Značka fondu: 17

Číslo evidenčního listu NAD: 46

Evidenční číslo inventáře: 134

Zpracovala: Lucie Večerníková

Místo: Praha 2017

Josef Vojtěch Hellich (1807–1880)

Josef Vojtěch Hellich byl český malíř a archeolog. Ve své tvorbě se zaměřoval především na církevní malby, historické scény a ilustrační kresby starožitných předmětů.

Hellich vystudoval na pražské malířské akademii (učitelem mu byl Josef Bergler) a v Mnichově. Potom podnikl čtyřletou studijní cestu do Itálie, Švýcarska, Francie a Anglie. Roku 1840 se vrátil do Prahy, ale neměl dostatek výtvarných zakázek, aby se uživil. Na doporučení Františka Palackého se zapojil do činnosti Českého muzea. Stal se kustodem a dokumentátorem nově budované archeologické sbírky. V následujících letech sbíral historické předměty na Kouřimsku, Žatecku, Táborsku a Budějovicku. Získal pro muzeum některé vzácné nálezy (např. mosazné a zlaté ozdoby z pravěkých pohřebišť) a řadu dalších nakreslil. Muzeu přispěl i několika starožitnostmi z Francie a Itálie. Pod vedením profesora Jana Erazima Vocela pak sbírky třídil a popisoval. V roce 1845 ilustroval Vocelovu populární práci O starožitnostech českých a o potřebě chránit je před zkázou, vydanou s cílem přesvědčit obyvatelstvo o nutnosti ochrany kulturního dědictví.

Za život namaloval 320 obrazů, z toho 290 oltářních obrazů chrámových. Jeho díla zdobí mnoho českých kostelů, ve větších i menších obcích, např. Svatý Bartoloměj v Praze na Starém Městě, Kristus Salvátor pro kostel téhož patrocina jezuitů v Praze na Starém Městě, skládací oltář pro rychnovský zámek, oltářní obraz Svatý Fabián a Šebestián pro hlavní oltář kostela téhož patrocina v Liboci, oltářní obrazy sv. Antonína a Panny Marie v kostele sv. Prokopa v Čestlicích, Nanebevzetí Panny Marie v kostele v Nových Benátkách. Rok 1847 Hellich strávil ve Vídni. Po návratu se zapojil do obnovy Týnského chrámu.

Láska k historii a starožitnostem provázela Hellicha po celý život. Činnosti Muzea se příležitostně účastnil až do 70. let. Přispíval ilustracemi do časopisu Památky archeologické. Společně se spisovatelem Mikovcem a Zapem a malířem Kandlerem vydávali na pokračování Starožitnosti a památky země České. Hellich byl také autorem výročních výtvarných premií k Mikovcovu Lumíru. Roku 1875 spoluzakládal Křesťanskou akademii, v níž působil v odboru výtvarném a archeologickém. Vytvořil pro ni například obrázky českých patronů k modlitbám.

Hellich byl mezi současníky velmi oblíbený pro pečlivost, svědomitost a přátelskou povahu. Dokonale zpracoval každé dílo, ať bylo určeno pro významnou osobnost či malý kostel. Jeho obrazy si pořídili například císař Ferdinand Dobrotivý, kardinál Schwarzenberg nebo českobudějovický biskup Jan Valerián Jirsík. V roce 1877, u příležitosti 70. narozenin, se stal čestným členem Jednoty přátel umění v Praze. Jeho poslední prací byla křížová cesta pro Kostelec nad Černými lesy. Josef Vojtěch Hellich zemřel v Praze 22. ledna 1880, pohřben je v Košířích.

Literatura

Blažičková Horová Naděžda, 19th-century art (Guide to the Collection of the National Gallery in Prague.), Praha 2002

Šopák Pavel, Josef Vojtěch Hellich a náboženská malba, in: Umění, roč. 44, č. 6, 1996, s. 540-548

Nový slovník československých výtvarných umělců (A–K), Ostrava 1993

Nová encyklopedie českého výtvarného umění (A–M), Praha 1995

Vývoj a dějiny archivního fondu

Fond J. V. Hellicha pochází z pozůstalosti malíře a architekta Václava Dyka (1876–1961), kterou do Archivu Národní galerie daroval postupně jeho bratr Alois Dyk (1881–1971) v letech 1961 až 1963 (AA 6814, AA 767–AA 772 a AA 4145). Opisy dopisů Karla Kellnera (AA 897) byly do archivu převedeny Národním technickým muzeem roku 1963. Fotografie a návrhy (AA 982–AA 983) byly vyčleněny z archivu Společnosti vlasteneckých přátel umění v témže roce. Soubor poznámek a náčrtků k různým architektonickým stavbám z pozůstalosti J. V. Hellicha (AA 3377) byl získán ze Sbírký grafiky a kresby NG v roce 1994. Původ dokladů k Josefu V. Hellichovi (AA 4145) není jasný a byl nalezen až při inventarizaci do té doby nezpracovaného fondu, vedeného původně jako fond Václav Dyk. Protože archiválie vztahující se k osobě J. V. Hellicha tvoří většinu celého souboru, bylo přistoupeno k přejmenování na fond Josef Vojtěch Hellich. Soubor dopisů mezi Františkem Tkadlíkem a Josefem V. Hellichem byly přeřazeny z fondu Eva Petrová.

Archivní charakteristika fondu

Fond Josefa Vojtěcha Hellicha tvoří dvě části. První z nich představují rukopisy bratří Dykových k životu a tvorbě J. V. Hellicha, ale i dalším českým výtvarníkům. Druhou jsou vlastní doklady J. V. Hellicha, jako např. školní ocenění, jmenování kustodem Vlastivědného muzea v Čechách či poslední vůle. Mezi rukopisy najdeme i vlastnoručně psaný životopis. Bez povšimnutí by neměly zůstat ani jeho drobné výtvarné práce či unikátní fotografie z 2. poloviny 19. století.

Záznam o uspořádání fondu a sestavení pomůcky

Inventář byl vytvořen v souladu se Zásadami pro zpracování osobních archivních fondů a pro psaní jejich inventářů, platných ve shodě s prováděcí vyhláškou č. 645 zákona č. 499/2004 Sb. O archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů. V rámci vnitřní skartace byly vyřazeny pomocné obálky a desky. Fond zpracovala Lucie Večerníková v roce 2017. Je uložen pod přírůstkovými čísly AA 681, AA 767–AA 772, AA 897, AA 982–AA 983, AA 3377, AA 3611, AA 4145, AA 4207 a AA 4288.

Inv. č.	Obsah	Počet ks/ll	Časový rozsah	Př. č. AA	Č. kart.
Doklady – vlastní					
1	Pochvaly ze školy (něm.)	9 ks	1819-1820, b. d.	4145	1
2	Povolení učit se kreslení na umělecké škole (něm.)	1 kus	1824	4145	1
3	Atest o udělení školní ceny za kresbu Psyché (něm.)	1 kus	1826	4145	1
4	Atest o udělení ceny za kresbu sochy Apollino (něm.)	1 kus	1828	4145	1
5	Atest o udělení ceny za práci Die Heilung des Blinden von Jericho (něm.)	1 kus	1829	4145	1
6	Přijetí na Akademii výtvarných umění (něm.)	2 ks	1829, 1831	4145	1
7	Atest o udělení ceny za kompoziční úkol Laßt die Kleinen tu mir kommen (něm.)	1 kus	1831	4145	1
8	Soubor vstupenek a členských legitimací	5 ks	1835-1878, b. d.	4145	1
9	Návrhy J. V. Hellicha a stavebního ředitele Františka Pavíčka (Pawiczka)	2 ks	1841	982	1
10	Jmenování kustodem Vlasteneckého muzea v Čechách, přiloženy instrukce pro kustoda	2 ks	1844	4145	1
11	Poslední vůle, přiložen opis (něm., poškozeno)	2 ks	1880	4145	1
12	Úmrtní oznámení	1 kus	1880	4145	1
Doklady – rodinné					
13	Úmrtní oznámení Anna Heleny Hellichové (manželka)	1 kus	1867	4145	1
Korepondence přijatá – jednotlivci					
14	Černín [nezjištěný] Vinoř, b. d. (něm.)	2 ll	b. d.	4145	1
15	Eiselt J. Marienstern, 26. 3. 1860 (něm.) Marienstern, 27. 6. 1861 (něm.)	3 ll	1860-1861	4145	1
16	Hellich Josef (syn) Bohosudov (Mariaschein), 21. 10. 1870 (něm.)	2 ll	1870	4145	1
17	Krejzl Jan Městec Králové, 3. 12. 1869	1 list	1869	4145	1
Korespondence přijatá – korporace					

18	Výbor Spolku sv. Lukáše v Praze Praha, 17. 4. 1877	1 list	1877	4145	
Korespondence odeslaná (adresát na druhém místě v nominativu)					
19	Hellich J. V. – Künstlerverein Praha, 4. 11. 1856 (něm.)	2 ll	1856	3611	1
Rukopisy – vlastní					
20	Životopis (něm.), přiložen opis	4 ll	1842	4145	1
21	Posudek na obrazy v klášteře Křížovníků v Praze (něm.), přiloženo 6 kreseb	7 ll 6 ks	1871	4145	1
Rukopisy – cizí					
22	A. Dyk – J. V. Hellich: Ze zápisků a korespondence rodinného archivu	2 ks	1950-1956	767	1
23	A. Dyk – Hellichova účast na opravách v kostele Sv. Jiří na Hradčanech	1 kus	1960	769	1
24	A. Dyk – Vzpomínka na Jana Minaříka	1 kus	1960	770	1
25	A. Dyk – Oltář sv. Lukáše v Týnském chrámu v Praze	1 kus	1960	768	1
26	A. Dyk – Emporium v posudcích tisku, dopisech a vzpomínkách	1 kus	1961	772	1
27	V. Dyk – Vzpomínka na malíře moří (stat' o Beneši Knüpferovi)	1 kus	b. d.	681	1
28	V. Dyk – Spolužák Lebeda	1 kus	b. d.	771	1
29	Annetten Tänze: Hochzeits Walzer (notovina)	1 kus	b. d.	4145	1
30	Soubor poznámek a náčrtků k různým architektonickým stavbám z pozůstalosti J. V. Hellicha	33 ll	b. d.	3377	1
31	Opis rodokmenu J. V. Hellicha	1 list	b. d.	4145	1
32	Herrn Wenzeslaus Hollars Grund zum Etzen in Kupfer, nebst dessen Anweisung, wie dabei zu verfahren (něm.)	4 ll	b. d.	4145	1
33	Opisy dopisů adresovaných J. V. Hellichovi Karlem Kellnerem v letech 1873-1879	5 ll	b. d.	897	1
Výtvarné práce					
34	Soubor drobných kreseb a maleb z pozůstalosti J. V. Hellicha (některé signované)	39 ks	b. d.	4145	1

Tisky

35	Národní obrazárna – soubor barevných reprodukcí českého umění	1 kus	b. d.	4145	2
36	Reprodukce prací od různých autorů (jedna s originálním podpisem Josefa Führicha)	3 ks	b. d.	4145	2
37	Reprodukce prací J. V. Hellicha	3 ks	b. d.	4145	2

Výstřižky

38	Humoristické listy (k úmrtí J. V. Hellicha)	1 kus	1880	4145	2
----	---	-------	------	------	---

Fotografie

39	Fotografie rodiny Schlägnerovy (dcera J. V. Hellicha)	3 ks	1863, 1952, b. d.	983, 4145	2
40	Zdenka Kantorová (vnučka J. V. Hellicha)	2 ks	1901, b. d.	4145	2
41	Fotografie díla J. V. Hellicha	17 ks	1965, b. d.	4145	2
42	J. V. Hellich	3 ks	b. d.	983, 4145	2

Dodatky

Korespondence přijatá – jednotlivci

43	Tkadlík František Wien (Vídeň), 5. 3. 1834 (něm.) Wien (Vídeň), 1. 4. 1834 (něm.) Wien (Vídeň), 5. 7. 1834 (něm.) Praha, 21. 2. 1838 (něm.)	6 ll	1834, 1838	4207	2

Korespondence odeslaná – jednotlivci

(adresát na druhém místě v nominativu)

44	Hellich Josef Vojtěch – Tkadlík František Praha, 29. 8. 1834 (něm., koncept) Roma (Řím), 17. 1. 1838 (něm., koncept) b. m., 28. 2. 1838 (něm., koncept) Roma (Řím), 1. 4. 1838 (něm., koncept) b. m., b. d. (něm., koncept) b. m., b. d. (něm., koncept) b. m., b. d. (něm., koncept, torzo)	8 ll	1834, 1838, b. d.	4207	2

Dodatky II.

Korespondence rodinná

(adresát na druhém místě v nominativu)

45	Hellich Emmanuel (bratr) – Hellich Josef Vojtěch	67 II	1833-1850, b. d.	4288	2
	Praha, 26. 5. 1833 (něm.)				
	Praha, 2. 6. 1833 (něm.)				
	Praha, 14. 6. [1833] (něm.)				
	Praha, 26. 6. 1833 (něm.)				
	Teplice, 22. 7. 1833 (něm.)				
	Praha, 26. 12. 1833 (něm.)				
	Praha, 8. 12. 1836 (něm.)				
	Praha, 26. 1. [1837] (něm.)				
	Praha, 17. 2. 1837 (něm.)				
	Praha, 1. 3. 1837 (něm.)				
	Praha, 18. 3. 1837 (něm.)				
	Praha, 17. 5. 1837 (něm.)				
	Praha, 6. 7. 1837 (něm.)				
	b. m., 8. 9. 1837 (něm.)				
	Praha, 12. 10. 1837 (něm.)				
	Praha, 22. 11. 1837 (něm.)				
	Praha, 5. 12. [1837] (něm.)				
	Praha, 24. 2. 1838 (něm.)				
	Praha, 12. 3. [1838] (něm.)				
	Praha, 20. 4. [1838] (něm.)				
	Praha, 8. 6. 1838 (něm.)				
	Praha, 29. 7. 1838 (něm.)				
	Praha, 9. 10. 1838 (něm.)				
	Praha, 20. 11. 1838 (něm.)				
	Praha, 13. 1. 1839 (něm.)				
	Nymburk, 5. 4. [1839] (něm.)				
	Nymburk, 10. 1. 1840 (něm.)				
	Nymburk, 11. 3. 1840 (něm.)				
	Nymburk, 7. 4. [1840] (něm.)				
	Nymburk, 9. 5. 1840 (něm.)				
	Nymburk, 13. 5. 1840 (něm.)				
	Nymburk, 15. 5. 1840 (něm.)				
	Nymburk, 10. 6. 1840 (něm.)				
	Nymburk, 29. 11. [1840] (něm.)				
	Poděbrady, 14. 2. 1844 (něm.)				
	Poděbrady, 20. 5. [1844] (něm.)				
	Poděbrady, 24. 6. [1844] (něm.)				
	Poděbrady, 7. 8. [1844] (něm.)				
	Poděbrady, 28. 6. 1846 (něm.)				
	b. m., 8. 1. 1850 (něm.)				
	Poděbrady, b. d. (něm., 7x)				
	b. m., b. d. (něm., 2x)				

Korespondence přijatá – jednotlivci

46	Amerling Karel b. m., 15. 12. 1842	1 list	1842	4288	2
47	Gründler Antonín Praha, 9. 11. 1836 (něm., přiložena perokresba) Praha, 9. 12. 1836 (něm.) Praha, 1. 3. 1837 (něm.) Praha, 18. 3. 1837 (něm.) Praha, 16. 5. 1837 (něm.) b. m., 8. 9. 1837 (něm.) Praha, 16. 10. 1837 (něm.) Praha, 15. 1. 1838 (něm.) Praha, 26. 1. 1838 (něm.) Praha, 24. 2. 1838 (něm.) Praha, 20. 4. 1838 (něm.) Praha, 29. 7. 1838 (něm.) Praha, 19. 9. 1838 (něm.) b. m., 22. 3. 1839 (něm., adresováno sestře Kateřině) b. m., b. d. (něm., adresováno sestře Kateřině, 2x)	20 ll	1836-1839, b. d.	4288	2
48	Kučera Franz Merklín, 1. 9. 1840 (něm.) Mehadia, 14. 6. 1841 (něm.)	3 ll	1840-1841	4288	2
49	Max Josef Wien (Vídeň), 4. 6. 1834 (něm.) b. m., b. d. (něm.)	3 ll	1834, b. d.	4288	2
50	Navrátil Josef b. m., 18. 10. 1849 (něm., přiložen přepis) Praha, 18. 3. 1850 (něm., přiložen přepis) Praha, 2. 4. 1850 (něm., přiložen přepis) Praha, 3. 4. 1850 (něm., přiložen přepis) Praha, 6. 4. 1850 (něm., přiložen přepis) b. m., b. d. (něm., přiložen přepis)	16 ll	1849-1850, b. d.	4288	2
51	Ritter z Rittersbergeru Johann (Jan Rittersberg) b. m., 20. 2. [1836] (něm.) b. m., 18. 3. [1836] (něm.) b. m., 2. 9. [1836] (něm.) Praha, 19. 3. 1837 (něm.) Praha, 12. 5. 1837 (něm.) Praha, 26. 5. 1837 (něm.) Praha, 24. 6. 1837 (něm.) Praha, 16. 9. 1837 (něm.) Praha, 6. 10. 1837 (něm.) Praha, 20. 3. 1838 (něm.) Praha, 20. 10. 1838 (něm.) b. m., 14. 2. 1839 (něm.) b. m., 11. 3. 1839 (něm.) Praha, 29. 3. 1839 (něm.)	29 ll	1836-1840	4288	2

Praha, 24. 6. 1839 (něm.)
b. m., 12. 9. 1840 (něm.)
b. m., 1. 10. 1840

- 52 **Šembera Alois Vojtěch** 1 list 1850 4288 2
Wien (Víděň), 24. 4. 1850

Korespondence přijatá – korporace

- 53 **Společnost vlasteneckých přátel umění** 14 ll 1836-1839 4288 2
Praha, 19. 3. 1836 (něm.)
Praha, 27. 5. 1836 (něm.)
Praha, 25. 5. 1837 (něm.)
Praha, 5. 12. 1837 (něm.)
Praha, 5. 12. 1837 (něm.)
Praha, 30. 5. 1838 (něm.)
Praha, 14. 12. 1838 (něm., s přípisem od J. Rittera z Rittersbergeru)
Praha, 14. 2. 1839 (něm.)
Praha, 22. 6. 1839 (něm.)
- 54 **Verein der Kunstfreunde für Kirchenmusik in Böhmen** 2 ll 1840 4288 2
Praha, 30. 8. 1840 (něm.)

Korespondence odeslaná – jednotlivci (adresát na druhém místě v nominativu)

- 55 **Hellich Josef – Ritter z Rittersbergeru Johann** 9 ll 1837-1839 4288 2
Roma (Řím), 25. 10. 1837 (něm., koncept)
b. m., 8. 12. 1837 (něm., koncept)
Roma (Řím), 27. 1. 1838 (něm., koncept, s konceptem dopisu Františku Palackému)
Roma (Řím), 28. 4. 1837 (něm., koncept)
Roma (Řím), 6. 8. 1838 (něm., koncept)
Roma (Řím), 3. 12. 1838 (něm., koncept)
Roma (Řím), 6. 1. 1839 (něm., koncept)
Roma (Řím), 5. 5. 1839 (něm., koncept)
Paris (Paříž), 6. 6. 1839 (něm., koncept)

Rukopisy – cizí

- 56 **Soubor opisů přijaté a odeslané korespondence J. V. Hellicha z let 1833-1850 z pozůstalosti Lud'ka Nováka** 21 ll b. d. 4288 2
(Fortner, G. Kratzmann, F. Kučera, J. Navrátil, F. Tkadlík)

Tiráž

Josef Vojtěch Hellich (*1807 – †1880) soupis osobního fondu

časový rozsah fondu: 1819-1880 (1965)

počet evidenčních jednotek: 2 kartony

počet inventárních jednotek: 56

rozsah v bm: 0,18 bm

stav ke dni: 16. 11. 2021

jméno zpracovatele: Lucie Večerníková

číslo evidenčního listu NAD: 46

číslo evidenční pomůcky: 134

počet stran: 11

schválil dne: 16. 11. 2021   Mgr. Tomáš Hylmar